

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 346/17</i>
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **30 stycznia 2018 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Barbara Gonera (spr.)
	Sędziowie:	SSA Irena Mazurek SSO del. Elżbieta Selwa
	Protokolant	st. sekr. sądowy Anna Kuźniar

po rozpoznaniu w dniu **30 stycznia 2018 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **H. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o emeryturę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu**

z dnia **14 marca 2017 r.** sygn. akt **III U 998/16**

I. **oddala apelację ,**

II. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawcy H. S. kwotę 240 zł (słownie dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 grudnia 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (t.jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 887) oraz rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) odmówił H. S. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wnioskodawca nie spełnia warunku posiadania piętnastoletniego stażu pracy w warunkach szczególnych, gdyż do okresu tego nie można uwzględnić zatrudnienia od 25.04.1977 r., do 31.03.1993 r., w (...) ponieważ wykazane stanowisko pracy jest niezgodne z przywołanym przepisem resortowym - wnioskodawca zatrudniony był na stanowisku ślusarz, a nie spawacz.

W odwołaniu od powyższej decyzji H. S. wnosił o jej zmianę i przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych począwszy od 13.12.2015 r., twierdząc, że wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych początkowo w (...) od 21.12.1973 r., do 31.03.1993 r., a następnie w (...) od 01.04.1993 r., do 31.12.1998 r. Wskazał, że początkowo do 28.04.1975 r., pracował na stanowisku monter-płatowców przy nitowaniu części lotniczych przy użyciu młotka pneumatycznego. Następnie w okresie od 24.04.1977 r., do 31.12.1998 r., pracował na stanowisku ślusarza produkcyjnego i przygotowywał drobne detale stalowe do spawania. Praca ta polegała na szlifowaniu ręcznym szlifierką pneumatyczną i wycinaniu nożycami młoteczkowymi detali, które następnie były spawane przez spawaczy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu wyrokiem z dnia 3 marca 2016 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy emeryturę od 13 grudnia 2015 r.

Sąd ustalił, że wnioskodawca H. S., ur. (...), został zatrudniony w (...) w dniu 21.12.1973 r., na (...). Do 31.03.1974 r. wnioskodawca odbywał przyuczenie do zawodu monter-płatowcowego, a od 01.04.1974 r., powierzono mu stanowisko stażysty – monter-płatowców i śmigłowców. Z dniem 01.08.1974 r., zmieniono mu angaż na stanowisko monter-płatowców i śmigłowców, na którym pracował do 28.04.1975 r. Praca wnioskodawcy w w/w okresie polegała na nitowaniu tj. łączeniu części lotniczych przy użyciu młotka pneumatycznego. Było to urządzenie wibracyjne emitujące silne drgania. Po odbyciu służby wojskowej wnioskodawca wrócił do pracy na stanowisku monter-płatowców i śmigłowców, następnie z dniem 1 czerwca 1978 r. został przeniesiony na (...), na placówkę spawalniczo – ślusarską, gdzie powierzono mu stanowisko ślusarza. Dalej Sąd I instancji ustalił, że w okresie od 1.11.1990 r. do 31.03.1993 r. wnioskodawca posiadał angaż ślusarza produkcyjnego na (...), po czym na zasadzie art. 23⁽¹⁾kp stał się pracownikiem (...). Po okresie delegowania do(...)wnioskodawca pracował na stanowisku mechanika pojazdów i urządzeń transportowych.

Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca będąc zatrudniony w (...), a następnie w (...) w M. od 21.12.1973 r. do 31.12.1998 r. (z wyłączeniem okresu urlopu bezpłatnego od 6 do 21.09.1990 r. oraz okresu oddelegowania do (...)od 31.03.1997 r. do 26.09.1997 r.) na stanowiskach: monter-płatowców i śmigłowców, ślusarza, ślusarza produkcyjnego, mechanika pojazdów i urządzeń transportowych – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach, wymienioną w Dziale XIV poz. 18 zał. do rozporządzenia RM z dnia 07.02.1983 r. (obsługa urządzeń i narzędzi wibracyjnych lub udarowych) oraz w Dziale XIX poz. 18 pkt 2,4 i 9 w/w zarządzenia resortowego.

Po rozpoznaniu apelacji organu rentowego od powyższego wyroku Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z dnia 10 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa 440/16, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Tarnobrzegu.

W pisemnych motywach Sąd Apelacyjny wskazał na przedwczesność wydanego rozstrzygnięcia, a to wobec niewyjaśnienia rzeczywistego charakteru pracy wnioskodawcy, szczególnie wobec rozbieżności, pomiędzy zapisami w aktach osobowych, a zeznaniami wnioskodawcy i świadków. Sąd Apelacyjny podkreślił, że wnioskodawca przedstawił świadectwo pracy w warunkach szczególnych, potwierdzającą wykonywanie pracy wymienionej w dziale XIV, pod pozycją 12, a więc prace przy spawaniu w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych, ale z przedstawianego przez niego opisu wynikało, że nie wykonywał prac, na które wskazywał pracodawca. Sąd Apelacyjny podkreślił również, że Sąd I instancji dokonał niezgodnych z angażami ustaleń co do okresu pracy wnioskodawcy „nitowania

młotkiem pneumatycznym” w charakterze monterów płatowców, wskazując że już tylko w oparciu o zapisy angaży (a w szczególności z dnia 1.06.1978 r.) kwestyjnie jest, czy wnioskodawca od dnia 21.12.1973 r. do dnia 1.06.1978 r. wykonywał pracę monterów płatowców stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ponieważ wnioskodawca wykonywał czynności szlifowania przy użyciu szlifierek pneumatycznych, a usuwał nierówności nożycami pneumatycznymi, to Sąd Okręgowy dokonał kwalifikacji charakteru i rodzaju tych czynności jako praca w warunkach szczególnych. Przyjmując, iż czynności szlifowania szlifierek pneumatycznymi i nożycami pneumatycznymi to praca przy użyciu narzędzi wibracyjnych, to jednak brak jednoznacznych ustaleń co do „stałości” i „bezpośredniości” tego rodzaju pracy – w kontekście angaży i świadectw wystawionych przez pracodawcę, podkreślił Sąd Apelacyjny. Wobec istotnych braków postępowania dowodowego, Sąd Apelacyjny sformułował wytyczne, co do dalszego postępowania, nakazując w szczególności: wyjaśnienie zakresu czynności, charakteru pracy, rozkładu i natężenia pracy w czasie dniówki roboczej, udziału pracownika w ogólnym procesie spawania lub samodzielnym wykonaniu danego detalu. Sąd Apelacyjny naprowadził również, że nazwy stanowisk zajmowanych przez wnioskodawcę nie odpowiadają nazewnictwu stanowisk ustalonych w zarządzeniu resortowym, co nie oznacza automatycznie, iż prace nie są wykonywane w warunkach szczególnych. Konieczna jest jednak jasna oraz klarowna histograficzna dokumentacja dniówki roboczej – z wykazaniem koniecznego warunku stałości i bezpośredniości danego rodzaju pracy.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu wyrokiem z dnia 14 marca 2017 r., sygn. akt III U 998/16, zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, począwszy od 13 grudnia 2015 r.

W ocenie Sądu zgromadzony materiał dowodowy pozwolił ustalić rzeczywisty charakter świadczonej przez odwołującego pracy w trakcie zatrudnienia w (...) a następnie w(...) Sąd w oparciu o nie ustalił, że odwołujący przez cały okres zatrudnienia, (tj. od dnia 21 grudnia 1973 r. do dnia 17 kwietnia 1975 r.) w pierwszym okresie wykonywał czynności nitowacza młotkami pneumatycznymi przy użyciu narzędzi wibracyjnych, a kolejnym okresie (tj. po służbie wojskowej od dnia 25 kwietnia 1977 r.) wykonywał odrębne od spawania czynności tj. szlifowanie metalowych detali, przy użyciu narzędzi wibracyjnych. Pracę tę wykonywał podczas ośmiogodzinnej zmiany roboczej stale, 5% stanowiły prace wykonywane pneumatycznymi nożycami czy młotem.

Oceniając kolejno sporne okresy, o których uwzględnienie w stażu pracy w szczególnych warunkach wnosili odwołujący, Sąd Okręgowy wskazuje, że okres pracy od 25 kwietnia 1975 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. przy wyłączeniu oczywiście okresów urlopów bezpłatnych winien zostać zaliczony jako okres pracy w szczególnych warunkach. Zdaniem Sądu najistotniejszym dowodem były konsekwentne, stanowcze i w pełni wiarygodne zeznania świadków, których zeznania pozwoliły faktycznie odtworzyć obowiązki jakie w trakcie „dniówki” wykonywał skarżący. W konsekwencji Sąd uznał, iż dokumenty zawarte w aktach osobowych odwołującego nie odzwierciedlały w sposób pewny stanu faktycznego. Do takich wniosków Sąd doszedł po uwzględnieniu specyfiki produkcji zakładu w zestawieniu z powierzonymi obowiązkami pracowników w procesie pracy. Dalej Sąd I instancji wskazał na istniejącą w zakładzie pracy praktykę wpisywania do angaży nazwy stanowiska: ślusarz, przy faktycznie wykonywanych różnych zakresach obowiązków

Reasumując Sąd I instancji wskazał, że wnioskujący pracował wprawdzie w sąsiedztwie stanowisk spawalniczych, lecz nie z tego powodu jego zatrudnienie zaliczyć należy do warunków szczególnych, albowiem sam wykonywał prace przy szlifowaniu metalowych wyrobów, posługując się szlifiarką pneumatyczną. Wszystkie czynności, szczegółowo opisane w stanie faktycznym, odpowiadają pracom na stanowiskach wskazanych w wykazie A dział XIV poz. 18 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku. W wykazie tym pod poz. 18 wymieniono obsługa urządzeń i narzędzi wibracyjnych lub udarowych - prace szlifierza szlifierek pneumatycznymi. Zatem szlifowanie szlifierek pneumatycznymi i krojenie nożycami młoteczkowymi, które wchodziło w zakres obowiązków wnioskodawcy, stanowi jedną z form obsługi urządzeń i narzędzi z punktu 2 i punktu 9 poz. 18 działu XIV zarządzenia resortowego. To samo odnosi się do nitowania pneumatycznego (punkt 4 poz. 18 działu XIV zarządzenia resortowego).

W apelacji od powyższego wyroku organ rentowy wniósł o jego zmianę i oddalenie odwołania, względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, zarzucając naruszenie art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz §4 rozporządzenia RM z dn. 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze oraz art. 233 §1 kpc, polegające na przyjęciu, że zeznania wnioskodawcy i świadków stanowią wiarygodny dowód, iż wnioskodawca, pracując na stanowisku ślusarza, ślusarza produkcyjnego i mechanika pojazdów i urządzeń transportowych, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych, o której mowa w wykazie A, dział XIV, poz. 18 rozporządzenia RM z 1983 r.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że Sąd I instancji naruszył hierarchię dowodów, skoro ustalił stan faktyczny na podstawie zeznań wnioskodawcy i świadków, nie pozostających w zgodności z treścią akt osobowych.

W odpowiedzi na apelację organu rentowego, wnioskodawca domagał się jej oddalenia, podnosząc że szczegółowo przeprowadzone postępowanie dowodowe, uwzględniające zalecenia Sądu Apelacyjnego, pozwoliło ponad wszelką wątpliwość ustalić, że wnioskodawca posiada wymagany staż pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest nieuzasadniona i podlega oddaleniu, ponieważ zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu jest trafny i nie narusza prawa.

Spór w sprawie dotyczył prawa do wcześniejszej emerytury H. S., w szczególności spełnienia warunku posiadania piętnastoletniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd I instancji, wykonując wytyczne zawarte w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 10 listopada 2016 r., przeprowadził postępowanie dowodowe, w następstwie którego usunięte zostały wątpliwości dotyczące zatrudnienia wnioskodawcy w spornym okresie, który obejmował zatrudnienie w (...)– M., a następnie w (...)

Środkiem dowodowym, stwierdzającym okresy zatrudnienia w warunkach szczególnych jest w postępowaniu administracyjnym przed organem rentowym, świadectwo pracy w szczególnych warunkach, wystawione przez zakład pracy, które jednak jak każdy dokument nieurzędowy w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 kpc podlega kontroli zarówno, co do prawidłowości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej, gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, o którym mowa w § 2 ust. 2 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) nie jest dokumentem abstrakcyjnym i musi znajdować oparcie w posiadanej przez zakład pracy dokumentacji, a w konsekwencji może być poprzez te dokumenty weryfikowane.

W pierwszej kolejności oceny takiej dokonuje organ rentowy, gdyż zauważyć należy, że nie jest związany oceną podmiotów wystawiających dokumenty przedkładane przez wnioskodawców na temat kwalifikacji prawnej zdarzeń mających znaczenie dla oceny wniosku i samodzielnie stwierdza spełnienie przesłanek do nabycia prawa do świadczenia (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2009 r., I UK 77/09, Lex 558288), a ocena dokonana przez organ rentowy jest następnie przedmiotem kontroli sądowej.

Wnioskodawca otrzymał świadectwo pracy w warunkach szczególnych, z którego wynikało, że w okresie od 25.04.1977 r. do 31.03.1993 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach, wymienioną w dziale XIV, poz. 12, na stanowisku ślusarza, w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych.

Równocześnie wnioskodawca, opisując swoją pracę wskazywał na wykonywanie innych czynności i kwalifikację z innej pozycji wykazu prac w warunkach szczególnych.

W postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie funkcjonują ograniczenia dowodowe, a fakty mające istotne znaczenie dla sprawy mogą być dochodzone wszelkimi środkami, przewidzianymi przez przepisy kodeksu postępowania cywilnego (wyrok SN z dn. 9 kwietnia 2009 r., I UK 316/08, LEX nr 707858). Stąd też za nieuzasadniony uznać należy zarzut pominięcia dowodów z akt osobowych, które zostały ocenione wraz z całym zgromadzonym materiałem dowodowym, w szczególności zeznaniami świadków.

Zeznania świadków nie stoją w sprzeczności z aktami osobowymi, które w sposób jedynie bardzo ogólny, określały stanowisko wnioskodawcy, jako: ślusarz, czy ślusarz produkcyjny, ale je konkretyzują i pozwalają najpierw w sposób pełny opisać rzeczywisty zakres obowiązków oraz prac wykonywanych przez wnioskodawcę H. S., a następnie dokonać ich kwalifikacji pod odpowiednią pozycję z wykazu prac w warunkach szczególnych zawartego w załączniku do rozporządzenia RM z dn. 7.02.1983 r., tj. wykaz A, dział XIV, poz. 18. Zeznania świadków dają pełny, klarowny obraz czynności, wykonywanych przez wnioskodawcę w ciągu dniówki roboczej, wyjaśniają specyficzny charakter zatrudnienia wnioskodawcy, który pracował w pobliżu stanowisk spawalniczych, wykonując czynności, które mogłyby być traktowane jako pomoc spawacza, choć nie są nimi w rozumieniu przepisów o emeryturach w warunkach szczególnych (por. wyrok SN z 29 stycznia 2008 r., I UK 192/07, OSNP 2009, 5-9, poz. 79). Czynności te polegały na fazowaniu detali do podzespołów do wózków melex przy pomocy szlifierki pneumatycznej, uzupełniały pracę spawaczy, który te detale następnie spawał. W ustalonych okolicznościach trafnie Sąd I instancji ocenił, że wnioskodawca pracował w sąsiedztwie stanowisk spawalniczych, ale nie z tej przyczyny jego zatrudnienie można ocenić jako pracę w warunkach szczególnych, ale z uwagi na to, że jego czynności, pomocnicze w procesie spawania całego podzespołu, były równocześnie odrębną pracą w warunkach szczególnych.

Odnosząc się do zarzutu apelacji odmowy przez komisję bhp(...), działającą w zakładzie pracy wnioskodawcy, potwierdzenia pracy w warunkach szczególnych, Sąd Apelacyjny podziela pogląd Sądu I instancji, iż okoliczność ta nie może dyskwalifikować spornego okresu, jako zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Konkludując, stwierdzić przyjdzie, że wnioskodawca spełnia wszystkie przesłanki przyznania prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Z braku faktycznych i prawnych podstaw do uwzględnienia apelacji orzeczono o jej oddaleniu na podstawie art. 385 kpc. Orzeczenie o kosztach znajduje podstawę w art. 98 §1 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc i § 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.